

Research project on joint initiatives on stress prevention

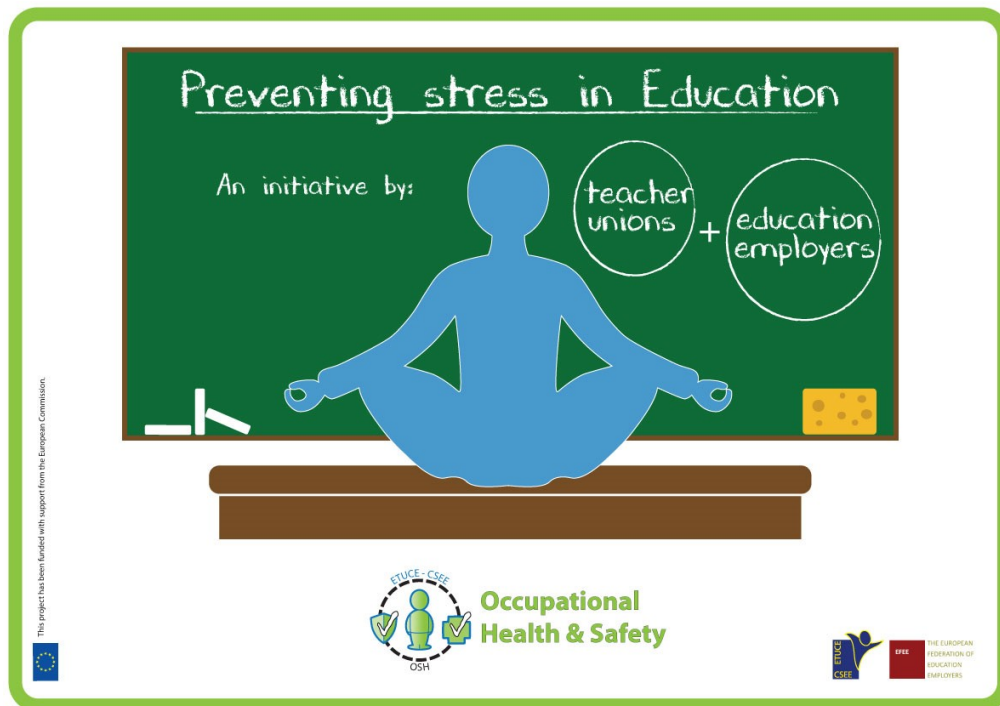
Social Partners Promoting Decent Workplaces in the Education Sector for a Healthier Working Life

This project is carried out with the financial support of the European Commission. Grant Agreement number: VS/2015/0030.

PSYKOSOSIAALISTEN RISKIEN JA TYÖPERÄISEN STRESSIN EHKÄISEMINEN KESKIASTEEN KOULUISSA

ROMANIA Tapaustutkimusraportti

Kesäkuu 2015

Projekti saa tieteellistä tukea FFAW- (Freiburg research centre for occupational sciences) ja ISTAS (Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud.)

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
**Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän
työelämän takaamiseksi**

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

Sisällys

1. KENTTÄTYÖN HUOMIOITA.....	4
2. MAAKOHTAISIA TAUSTATIETOJA	4
3. STRESSIN AIHEUTTAJAT	6
4. HYVÄT MENETTELYTAVAT	7
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	9
6. LIITE.....	11
Annex 1: vierailijaryhmä	11
Annex 2: vierailun ohjelma	11

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

ETUCE (European Trade Union Committee for Education) – EFEE (European Federation of Education Employers) projektin ohjausryhmä haluaa kiittää paikallisen tutkimusdelegaation jäseniä ja kaikkia Romaniassa haastateltuja henkilöitä heidän varaamastaan ja vieraanvaraisuudestaan.

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

1. KENTTÄTYÖN HUOMIOITA

Tässä raportissa käytetyt tiedot ovat pääasiassa puolirakenteellisista ryhmähaastatteluista, joihin osallistui yhteensä 25 avainosallistujaa. Haastettuihin osallistuneet henkilöt olivat kansallisen tason työmarkkinaosapuolien edustajia, eli **FSLI:n** (Federatia Sindicatelor Libere din Invatamant/Opetusalan vapaiden ammattiyhdistysten keskusjärjestö) ja **Alma Materin** edustajia – Romanian kaksi koulutusalan ammattiyhdistystä – ja työnantajan puolelta **Opetusalojen ja tieteellisen tutkimuksen ministeriön** (OPM) edustajia, lisäksi siihen osallistui työsuojelualan asiantuntijoita, eli FSLI-kouluttajia ja yliopiston professori, ja lopuksi koulujen johtajia, ammattiyhdistysten edustajia ja opettajia **Princess Margaret-** ja **Alexandru Ioan Cuza** kouluista. Princess Margaret on julkinen ala-asteen ja alemman keskiasteen koulu (oppilaiden ikä 6 - 14 vuotta), joka sijaitsee Bukarestissa. Kouluvuonna 2014 - 2015 oppilaitoksessa oli 45 luokkaa ja 1178 oppilasta, joiden sosiaalekonominen tausta oli vaihteleva (670 poikaa ja 508 tyttöä), sekä 67 opettajaa (60 naista ja 7 miestä), joista 17 osa-aikaista opettajaa tässä koulussa. Alexandru Ioan Cuza on julkinen ylemmän keskiasteen koulu (oppilaiden ikä 14 - 18 vuotta), jolla on selvä luonnontieteellinen profiili, koulu sijaitsee Bukarestissa. Kouluvuonna 2014 - 2015 oppilaitoksessa oli 29 luokkaa ja 859 oppilasta, joilla oli keskitasoinen sosiaalekonominen tausta (494 poikaa ja 365 tyttöä) sekä 54 opettajaa (46 naista ja 8 miestä), joista 9 oli osa-aikaisesti tässä koulussa.

Tutkimusdelegaatio koostui kahdesta EFEE-edustajasta ja neljästä ETUCE-edustajasta, yksi kummastakin EU-tason organisaatiosta, ja muista kansallisen tason organisaatioiden edustajista (Romania, Yhdistynyt Kuningaskunta ja Suomi) ja yhdestä tutkimustiimin jäsenestä.

Tutkimus tehtiin käyttäen **puolistrukturoituja ryhmähaastatteluita**, ja haastatteluiden lopussa tutkimusdelegaation muut jäsenet saattoivat asettaa muita kysymyksiä noudattaen ohjausryhmän kokouksissa sovittuja ohjeita. Haastattelut sujuivat rakentavassa hengessä ja rennossa ympäristössä, mikä helpotti tapaustutkimuksen tavoitteiden saavuttamista, eli kansallisen taustan kuvaamista ja dokumentointia sekä ja sopivien menettelytapojen löytämistä psykososiaalisten riskien ja työperäisen stressin ehkäisemiseksi keskiasteen kouluissa.

Kaikki nämä tiedot analysoitiin filmausryhmän tekemien ääninauhoitusten, delegaation muistiinpanojen ja keskustelujen perusteella. Haastateltavat tarjosivat sekundaarisia tietoja, ja niitä käsiteltiin relevantteina dokumentteina.

Tietosuojasyistä haastateltujen henkilökunnan jäsenten nimiä ei paljasteta tässä raportissa.

2. MAAKOHTAISIA TAUSTATietoja

Keskiasteen koulujärjestelmä

Muodollinen ja **pakollinen koulunkäynti** alkaa kuuden vuoden iässä. Se koostuu *ala-asteesta* (4 ensimmäistä luokkaa) ja *osasta keskiastetta* (4 viimeistä luokkaa). Oppiaineet ovat matematiikka, romaniankieli, historia, maantiede, luonnontieteet, taidekasvatus, johdatus tietokoneisiin, uskonto, musiikki, fyysinen kasvatus ja kansalaiskasvatus. 8. luokan jälkeen oppilaiden täytyy **suorittaa** koe nimeltä Testarea Națională eli Kansallinen koe voidakseen jatkaa **ylemmän keskiasteen koulussa** (*lukio*). Jos he eivät pääse kokeesta läpi, heidän on mentävä

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

ammattilliseen kouluun kahdeksi vuodeksi ennen lukioon menoa. Lukio koostuu neljästä oppivuodesta, joista kaksi pakollista vuosiluokkaa (9. ja 10. luokka) ja kaksi vapaaehtoista vuosiluokkaa (11. ja 12. luokka). Jokainen lukio voi valita yhden tai useamman akateemisen suuntautumisvaihtoehdon tarjontaansa: luonnontieteet, ihmistieteet, tekniikka, ammattiaineet ja taloustieteet, mikä lisää aineiden määrää ja nostaa viikkotuntimäärän 32 oppituntiin. Tämä suuntautuminen vaikuttaa yliopistotutkinnon valintaan. Oppilaiden on läpäistävä kansallinen ylioppilastutkinto eli *Examenul National de Bacalaureat*.

Vuonna 2014 maassa oli 5232 koulua (ala- ja keskiaste sekä lukio), niistä 98 % oli täysin valtion rahoittamia ja niissä oli 3 107 852 oppilasta (May 2015). Maaseudun ja kaupunkien välillä on merkittäviä resurssieroja.

Työskentelyolosuhteet

Opetusministeriön mukaan Romaniassa ala- ja keskiasteen kouluissa työskentelee 224 825 henkeä, joista 171 335 vakinaista opettajaa, eli he ovat läpäisseet kansalliset tutkinnot (tietolähde May 2015). Naiset edustavat työvoimasta 75 % (2012 - 2013). Yläasteen koulutuksessa opettajien keskimääräinen ikä on 42 vuotta, 14 % on alle 30-vuotiaita ja 27 % alle 50 vuotiaita (TALIS, 2013).

76 % koulujen opettajissa on pysyvässä kokoaikaisessa työsuhteessa, mikä vastaa vähintään **40 työtuntia viikossa, josta 18 tuntia luokkaopetusta oppilaiden kanssa** (tehokkaita oppitunteja). Sijaisopettajat palkataan kokoaikaisesti, pääasiassa yhden vuoden määräaikaisella työ sopimuksella. Työsopimuksen lyhyt kesto vaikeuttaa heidän integroitumistaan kouluun. Suurin osa opettajista työskentelee yhdessä koulussa, mutta opetusaineesta ja koulun oppilasmäärästä riippuen (pienempi maaseudulla) heidän täytyy täydentää 18 opetusvelvollisuutensa yhdessä tai kahdessa muussa koulussa (yhdistetty työkuormitus). Romaniassa koulut toimivat täysipäiväisesti, ja opetus tapahtuu vuoroissa. Viikonlopputyö on yleistä, sillä koulun ulkopuolinen toiminta oppilaiden kanssa ja opettajien koulutus ei ole mahdollista maanantaista perjantaihin.

Opettajien palkat ovat matalat. Esim. vuonna 2015 opettaja, jolla on 10 vuoden työkokemus, ja joka ei ole johtavassa asemassa koulussa, ansaitsee noin 238 € kuussa (Romaniassa minimipalkka on 217 €), lisäksi 40 vuoden työuran jälkeen palkka on 500 € kuussa (se on lähellä Romanian keskimääräistä bruttokuukausipalkkaa: 564 €). Se on ylivoimaisesti pienin opettajanpalkka EU-maissa. Tämä aiheuttaa ongelmia opettajien rekrytoinnissa: oppilaitoksista valmistuneet henkilöt hakevat työtä muilla sektoreilla, missä palkat ovat paljon parempia. Jos perheen muut jäsenet eivät kustanna päivittäisiä tarpeita, opettajien on otettava toinen työpaikka, jotta he eivät elä köyhydessä. Opetuksen arvostus ammattina on laskussa.

Työsuojelu

EU-direktiivi 89/39/ETY, säädetty lokakuussa 2006 (työsuojelulaki numero 319, 14. heinäkuuta 2006), on liitetty kansalliseen lainsäädäntöön, mutta huolimatta siitä, että laki vaatii työnantajaa varmistamaan työntekijöiden työsuojelun työn kaikissa eri aspekteissa (teknologia, työn organisointi jne.), koulutasolla käsitellään **vain teknisiä ongelmia** työsuojelun piirissä. Näin jää syrjään laajempi lähestymistapa, jonka tarkoitus on luoda laaja-alaisia ehkäiseviä menettelytapoja, jotka kattavat kaikki työhön liittyvät riskit.

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi

Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

Ei ole olemassa erityisiä määräyksiä, jotka koskevat psykososiaalisten riskien ja työhön liittyvän stressin ehkäisemistä, vaikka stressin katsotaankin olevan työhön liittyvä vaaratekijä, sillä palkkaukseen kuuluu tämän vaaran kattava bonus.

Laki määrää, että yli 49 työntekijän organisaatioissa on muodostettava työsuojelukomitea, joka on vastuussa ehkäisevistä toimista koulutasolla.

Sosiaalinen vuoropuhelu

Sosiaalinen vuoropuhelu **on alkanut uudestaan uuden hallituksen kanssa** oltuaan lähes olematonta useamman vuoden ajan. **Edellinen hallitus** teki alalla leikkauksia ja säästötoimia, jotka aiheuttivat muiden ongelmien ohella **palkkojen jäädyttämisen ja leikkauksia** ja **uuden henkilökunnan palkkaamisen kieltämisen**. Tästä aiheutui työtaisteluiden jakso, mutta ongelmat näyttävät nyt selvinneen.

3. STRESSIN AIHEUTTAJAT

Työmarkkinaosapuolten, opetusministeriön, tieteellisten tutkimusten ja ammattiyhdistysten kesken vallitsee laajaa yksimielisyyttä siitä, mitkä ovat työolosuhteiden suurimmat ongelmat. Tämä projekti koskee stressin aiheuttajia, ja opettajien **työkuormitusta** korostettiin suurimmaksi ongelmaksi yliopistoa edeltävässä koulutusjärjestelmässä opettajien pienen palkan ohella. Koulutasolla johtopäätös oli sama. Riippumatta siitä, olivatko haastateltavat koulujen opettajia, johtajia tai ammattiyhdistysten edustajia, kaikki toivat yksimielisesti esiin **työkuormituksen** ja pienet palkat. Liian raskas työtaakka voi aiheuttaa altistumista psykososiaalisille riskeille, eli laadulliset vaatimukset, työtahti, rooliristiriidat, työn ja perhe-elämän ristiriita ja tunteiden peittäminen.

Lähteet

Liian suuren työtaakan syitä ovat pääasiassa seuraavat seikat:

- Liian raskas **byrokratia** kuormittaa liikaa työaikaa

Romanian kouluissa opettajilla on liikaa byrokratiaa ja paperien täyttämistä, koska heidän on dokumentoitava lähes kaikki, mitä he tekevät. Opettajilla on oltava henkilökohtainen kansio, jossa on opetussuunnitelma, opetusmateriaali, oppilaiden arvostelu ja raportteja kaikesta, mitä he tekevät. Koulutasolla jokaiselle komitealla täytyy olla kansio, joka sisältää kaikki asiakirjat menettelytavoista, toimintasuunnitelmista ja päätöksistä: raportteja, pöytäkirjoja jne. Kaiken kaikkiaan jokaisessa koulussa voi olla jopa 43 eri komiteaa, joista jotkin toimivat päällekkäin ja toisia taas opetusministeriö tai paikalliset viranomaiset muuttavat.

Opetusministeriön tarkoitus on käyttää kaikkea tätä informaatiota arvioimaan koulujärjestelmää ja tuottamaan tietoja, joiden perusteella koulutuksen menettelytapoja voi parantaa ja kouluja voi arvioida tarkoituksena tarjota lisärahoitusta ja investointeja yksittäisille kouluille. Nämä tavoitteet eivät ole kovin selviä koulutasolla, missä opettajat ja koulujen johtajat totesivat, että tiedot on tarkoitettu vain arkistointia varten.

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi

Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

- **Erittäin laaja opetussuunnitelma** ja lukuisat kokeet, joista opettajat eivät voi kieltäytyä. Opetusministeriö määrää opetussuunnitelmien sisällön. Siitä ei voi poiketa, koska oppilaiden täytyy läpäistä vaativia kokeita näissä pakollisissa aineissa. Opettajat pitävät Romaniassa käytettäviä opetussuunnitelmia liian laajoina, eivätkä ne anna mahdollisuutta syventyä aiheisiin tai keskittyä opetuksen laatuun. Aiheita käsitellään lyhyesti ja useinkaan ne eivät vastaa oppilaiden ikää. Opetussuunnitelmaan kuulu paljon kotitehtäviä, kokeita ja numeroarvostelua.

- **Oppilas/opettaja -suhde**

Vuosina 2009 – 2014 voimassa ollut henkilöstön palkkauskielto aiheutti opettajien määrän laskun ja johti koulujen ja luokkien yhdistämiseen, joka puolestaan nosti luokkakoon 24 oppilasta 36 oppilaaseen. Opetusministeriö määräsi kunkin koulun oppilasmäärän. Opettajille tämä on hyvin rasittavaa, koska oppitunnit pitää sovittaa eri tasoille, jotka vaativat erilaisia opetusmenetelmiä.

4. HYVÄT MENETTELYTAVAT

Huolimatta siitä, että työmarkkinajärjestöt, opettajat, koulujen opettajat tai ammattiyhdistysten edustajat eivät katso byrokratian, opetussuunnitelmien, rekrytoinnin, palkkauksen, työkuormituksen jne. kuuluvan työturvallisuuden piiriin yllä esitetyn turvallisuuteen keskittyvän teknokraattisen lähestymistavan vuoksi, tässä korostetut seikat liittyvät psykososiaalisiin riskeihin ja työperäiseen stressiin sekä niiden ehkäisyyn jo niiden lähteessä. Ongelmat sekä keinot ja ehdotukset niiden ratkaisemiseksi voisivat parantaa niiden ehkäisyn tehokkuutta integroimalla psykososiaalisten riskien ja työperäisen stressin välttämisen toisaalta kansallisella tasolla tapahtuvaan sosiaalinen vuoropuhelu ja toisaalta koulujen yleiseen hallintoprosessiin.

Kansallinen taso

Vuonna 2014 allekirjoitettiin opetussektoria koskeva sopimus Romanian valtion ja opettajien ammattiyhdistysten välillä. Tämän sopimuksen perusteella valtio on muun muassa sitoutunut nostamaan opettajien palkkoja 10 % vuoden 2015 kuluessa ja **palkkaamaan 2500 uutta opettajaa** sekä kehittämään uutta koululakia. Uusien opettajien palkkaaminen on tehokas tapa keventää työkuormitusta. Uuden lain ympärillä keskustellaan monien muiden aiheiden ohella myös toimista työkuormituksen keventämiseksi. Haastattelut toivat esiin täydellistä yksimielisyyttä ehdotuksista miten keventää opettajien työkuormitusta. Jos nämä seikat tulevat mukaan uuteen koululakiin, sitä voi pitää hyvänä menettelytapana yhdessä uusien opettajien palkkaamisen kanssa, jota on jo toteutettu. Lisäksi käsiteltiin kolmea muuta keinoa työkuormituksen vähentämiseksi:

- **Kansallisten opetussuunnitelmien muuttaminen, tiedon määrän rajoittaminen ja keskittyminen käytännöllisiin seikkoihin**, siirtyminen raskaasta teoriasta kohti tietojen soveltamista ja sisällön sovittaminen oppilaiden ikään.
- **Byrokratian vähentäminen laskemalla merkittävästi koulun pakollisten komiteoiden määrä ja niiden aiheuttamaa paperityötä**. Tavoitteena on, että opettajat voivat käyttää työaikansa opettamiseen eikä byrokraatiaan.

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi

Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

- **Luokkakoon pienentäminen** (se on jopa 35, vaikka lainmukainen maksimi on 25 - 28), palkkaamalla lisää opettajia.

Tavoitteena on parantaa työolosuhteita ja opetuksen laatua.

Koulutaso

Työsuojelukomitean johdolla tehtävät **muodolliset työsuojelutoimet (OSH) liittyvät vain turvallisuusseikkoihin**, ja niissä noudetaan riskinarvion periaatetta ja sen tärkeimpiä elementtejä, eli riskien määrittelyä, työntekijöiden ja näiden edustajien osallistumista, sopivien toimenpiteiden käyttöönottoa, asiakirjojen laatimista ja niiden säännöllistä uudelleenarviointia sekä tiedon jakamista ja koulutuksen järjestämistä. Erityistä huomiota on kiinnitetty ensiapuun, palontorjuntaan ja henkilöstön (ja oppilaiden) evakuointiin, ja siinä on pyritty tekemään kaikki tarvittavat toimet, eli kaikkien ulkopuolisten palveluiden kanssa on luotu yhteys (poliisi, palokunta jne.), työntekijöitä on nimetty toteuttamaan toimenpiteitä, antamaan ohjausta ja neuvontaa sekä kouluttamaan henkilöstöä ja oppilaita. Merkittävin ero tapaustutkimuksen koulujen välillä on se, että Alexandru Ion Cuza High School on saanut kunnalta budjetin ulkoistaa ehkäiseviä toimia pilottihankeena.

Kouluilla ei ole myöskään erityisiä virallisia menettelytapoja työhön liittyvän stressin ja psykososiaalisten riskien ehkäisemiseksi. Kuitenkin itse asiassa psykososiaalisten riskien ja työhön liittyvän stressin ehkäiseminen on integroitu osaksi koulujen yleistä hallintoa.

Koulujen johtajat, opettaja, ammattiyhdistysten jäsenet ja komiteoiden koordinoijat koulutasolla ovat sitä mieltä, että todelliset ratkaisut liian suurelle työtaakalle eivät ole heidän ulottuvillaan. He esittävät uusien opettajien palkkaamista, opetussuunnitelmien supistamista, komiteoiden vähentämistä ja raportointibyrokraatian supistamista kansallisella tasolla. Nämä ehdotukset ovat samoilla linjoilla kuin ne, joista työsopimusosapuolet neuvottelevat ja pyrkivät toteuttamaan.

Tällä välin kuitenkin koulutasolla koulujen johtajat yhdessä henkilöstön kanssa ovat löytäneet tapoja työkuormituksen ja muuttuvien työolosuhteiden käsittelemiseksi. Tärkeimmät toimet molemmissa kouluissa ovat samanlaiset. Näin ollen ne esitellään yhdessä:

- **Osallistuvat työtiimit ja hajautettu johtaminen**

Kuukausittain kokoontuvia osastokohtaisia tai metodologisia komiteoita käytetään jakamaan opetusmateriaalia ja ideoita, kehittämään osallistuvia työsuunnitelmia ja jakamaan tehtäviä ja saavutettuja tuloksia, eli oppilaiden valmistaminen kokeisiin, määrättyjen aiheiden opettamisessa käytetyt opetusmenetelmät, tuntisuunnitelmien laatiminen jne. Tällä tavalla oppituntien valmisteluun kuluva aika lyhenee ja opettajat saavat lisää itseluottamista. Komitean koordinoijat organisoivat näitä kokouksia muiden opettajien kanssa, ja koulun johtaja ei osallistu niihin.

Itse asiassa molemmissa kouluissa on eräänlainen koordinoijien ryhmä, joka vastaa eri alueista. Kaikki kysymykset ja kommentit, jotka liittyvät näihin alueisiin, käsitellään niissä ensin, ja vain jos niitä eri voida ratkaista, koulun johtaja tulee mukaan. Opettaja tietävät, kehen on ensin otettava yhteyttä, koska nämä tiedot on esitetty kaikille kurssin alussa.

Koulun johtajalla on tärkeä rooli luodessaan ja edistäessään tiimin luomisen ehtoja ja tarpeita. Toisaalta komiteat on perustettu tiimien perustamisen menetelmäksi ja toisaalta ne

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi

Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

mobilisoivat kaikki mukaan etsimään ratkaisuja ongelmien noustessa esiin. Lisäksi ne etsivät ja organisoivat toimintoja, jotka perustuvat tiimien rakentamiseen ja vahvistaakseen sekä palautteen antamiseen.

Henkilöstön vähäistä vaihtuvuutta (pitkä työura ja pysyvät työsopimukset) pidetään erittäin tärkeänä tekijänä, joka takaa sitoutumisen työtiimiin, parantaa työtovereiden tuntemusta ja vahvistaa ammatillista kokemusta, johon voi luottaa.

- **Uusien opettajien oppiminen kollegoilta**

Uudet opettajat voidaan integroida tiimiin kollegojen tarjoaman opastuksen avulla, johon kuuluu ohjausta ja materiaalin jakamista työtaakan keventämiseksi uran alussa, jolloin kaikki oppitunnit pitää valmistella alusta pitäen.

- **Lukujärjestyksen muokkaaminen**

Luokkakoos osalta lukujärjestyksiä laadittaessa etusijalla ovat sellaiset opettajat, joilla on luokassa paljon oppilaita, ja he voivat valita, miten heidän lukujärjestyksensä laaditaan. Heille pyritään varaamaan mahdollisuus lepoaikaan oppituntien välillä, jos se on mahdollista.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Romanian keskiasteen koulutussektorilla muodolliset työsuojelutoimet rajoittuvat turvallisuusseikkoihin. Mitään erityistä työhön liittyvän stressin tai psykososiaalisten riskien välttämiseen kohdistuvaa virallista menettelyä ei ole. Kuitenkin psykososiaalisten riskien ja työhön liittyvän stressin ehkäisy kuuluu kiinteänä osana kansalliseen sosiaaliseen vuoropuheluun ja koulujen yleiseen hallintoon. Olisi kuitenkin syytä kehittää laajempaa lähestymistapaa yleisten ehkäisevien menettelytapojen kehittämiseksi, joihin kuuluisi eri seikkoja, kuten teknologia, työn organisointi (työmenetelmien tai työvarusteiden valinta, työpaikkojen suunnittelu, tehtävien jakamisen menettely, lukujärjestykset jne.), sosiaaliset suhteet ja kaikki tekijät, jotka liittyvät terveellisen työympäristöön, mukaan lukien kaikkien ammatillisten riskien ja erityisesti psykososiaalisten riskien ehkäisy.

Tässä tutkimuksessa stressin aiheuttajina pidettyjen tekijöiden joukossa kansallisten työmarkkinaosapuolten ja koulujen johtajien, koulutason opettajien ja heidän edustajiensa näkemysten mukaan työkuormitus on suurin ongelma yliopistoa edeltävän tason opettajille pienen palkan ohella. Liian suuri työkuormitus voi altistaa psykososiaalisille riskeille, eli määrälliset vaatimukset, työtahti, rooliristiriidat, työn ja perheen välinen ristiriita ja tunteiden peittäminen.

Koska ongelmien aiheuttajina on liian runsas byrokratia, laajat opetussuunnitelmat ja oppilas-opettaja-suhde, näiden tekijöiden vähentämiseen tähtääviä ehdotuksia voisi soveltaa EU-tasolla kaikissa kouluissa, joissa on samanlaisia ongelmia työkuormituksen ja sen aiheuttajien kanssa. Ehdotukset ovat seuraavat:

- Opetussuunnitelmien muuttaminen tietomäärään supistamiseksi sen sovittamiseksi se oppilaiden ikään;
- Raportointiin liittyvän byrokratian vähentäminen;

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

- Opettajarekrytointin lisääminen ja pätevien opettajan hankkiminen;
- Työskentely osallistuvissa tiimeissä ja hajautettu johtaminen;
- Uusien opettajien oppiminen omilta kollegoiltaan;
- Lukujärjestysten muokkaaminen lepoajan lisäämiseksi.

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

6. LIITE

Liite 1: Vierailijaryhmä

Susan Flocken, ETUCE

Sarah Kik, EFEE

Katharina Lenuck, ETUCE

Alexandra Cornea FSLE, Romania (ETUCE)

Sarah Lyons NUT, Yhdistynyt kuningaskunta (ETUCE)

Tari Aho, AFIEE, Suomi (EFEE)

Clara Llorens, ISTAS (tutkija)

Wouter Massink ja Otilia Babara, Massink Media (filmryhmän)

Liite 2: Vierailun ohjelma

Case study in Romania: Agenda, key actors and informants		
DAY	HOUR	ACTIVITY
20.05. 2015	9:00 – 9:30	Visit of FSLI Headquarter
	9:30 – 10:30	PRESENTATION AND DISCUSSION ON THE CASE STUDY [1] <ul style="list-style-type: none"> ▪ Short presentation of FSLI Romania ▪ Description of the secondary school system as this is the focus of case studies ▪ Information on the education workforce in Romania on the secondary schools ▪ Information on social dialogue main features; trade unions and employers' activities. ▪ Questions and Answers
	10:45 – 12:30	PRESENTATION AND DISCUSSION ON THE CASE STUDY [2] <ul style="list-style-type: none"> ▪ Legal basis for OSH in education in Romania ▪ Psychosocial risks and work related stress prevention and effects on working conditions ▪ The Committees for Health and Safety in Schools – the role of unions and management
	14:00 – 17:30	STUDY VISIT [1] Visit at School no. 114 "Princess Margareta" – <ul style="list-style-type: none"> - Visit of the school - Introduction on the topic - Questions and Answers - Conclusions
21.05 2015	9:30 – 13:00	STUDY VISIT [2] Visit at Theoretical High School "Alexandru Ioan Cuza" – <ul style="list-style-type: none"> ▪ Visit of the school ▪ Introduction on the topic ▪ Questions and Answers ▪ Conclusions

Tutkimusprojekti yhteisistä aloitteista stressin ehkäisemiseksi
Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutussektorin työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi

Tämä projekti toteutetaan Euroopan komission taloudellisella tuella. Rahoituspäätöksen numero: VS/2015/0030.

	15:00 – 17:00	STUDY ON OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN SCHOOLS AND KINDERGARTENS IN ROMANIA. <ul style="list-style-type: none">- Working methodology- main problems Romanian schools are facing- the actions which school leaders are taking to ensure occupational health and safety in schools- the role of social dialogue in solving these problems & recommendations of the research team- Questions and Answers
	17:00 – 18:00	EVALUATION SESSION OF THE STUDY VISIT <ul style="list-style-type: none">- Questions and Answers- Reporting- Other information